

оберігають дуб Хмельницького і Гонтову криницю, котрі знаходяться поблизу сіл Медівка і Фронтівка.

Історія зберегла чимало цікавих відомостей про багатовікову історію Оратівщини, її видатних людей, існування тут міцних фортець: Оратівської, Мервинської, Балабанівської і Животівської та великих середньовічних міст Угорськ і Кожани, що колись славили цей край (нині тут знаходяться села Балабанівка і Кожанка). На думку вчених, у III-II ст. до н.е. значного розквіту на цих землях досягла держава Оратанія, країна трударів-орачів, країна далеких пращурів. У цих краях колись формувалася стародавня культура землеробства, яка стала одним з найвищих досягнень людської цивілізації.

Оратівський край дотепер зберігає чимало нерозгаданих загадок і таємниць. Завітавши до нього, ви почуєте десятки і сотні блискучих легенд і переказів, якими так багата ця самобутня земля.

Оратівський район розміщений у північно-східній частині Вінницької області, яка відноситься до лісостепової зони України. З півночі край межує з Погребищенським, з півдня – Іллінецьким, з заходу – Липовецьким районами Вінницької області, зі сходу – з Київською і Черкаською областями. З корисних копалин переважають граніт, буре вугілля, торф, пісок, глина.

За геологорозвідувальними даними біля с. Якимівка знаходяться поклади титано-цирконієвої сировини. Клімат району помірно-континентальний, ґрунти – глибокі та опідзолені чорноземи.

Залізнична колія перетинає район по водорозділу басейнів Дніпра і Південного Бугу. Біля села Фронтівка бере початок одна з найпротяжніших річок – Гірський Тікач. Найбільшою ж річкою протилежного басейну є Роська, яка особливо мальовнича в с. Скала – з водоспадами, валунами, порогами, надводними скелями. На цій річці поблизу с. Новоживотів є великий давній став.

На території Оратівщини є й чимало пам'яток археології. Це городища і кургани, залишки старовинних поселень, укріплень, виробництв, каналів, шляхів, стародавніх захоронень.

[Церква с. Синарна](#)

Найвищий курган насипаний біля с. Новоживотів, менші ж за розмірами кургани і могильники знаходяться поблизу сіл Заруддя, Оратівка, Осична, Синарна, Фронтівка, Яблуновиця.

Стародавні поселення виявлені неподалік сіл Бартошівка, Дібровинці, Новоживотів, Кожанка тощо.

На теренах краю залишили сліди племена трипільської культури. Біля с. Чернявка – білогрудівської культури пізнього бронзового віку (XI-IX ст. до н.е.)

Залишки стародавнього поселення простежуються й біля с. Богданівна, де було знайдено горщик зі скарбом у 770 римських монет II-III ст. н.е. Саме цей скарб

засвідчує, що тут жили люди ще на початку нової ери, які мали зв'язок з іншими народами світу.

Перша письмова згадка про Оратів відноситься до 1448 р. Саме тоді польський король Казимир передав його у володіння Грицьку Ясмановичу за вірну службу.

Вже через століття в люстрації Брацлавського замку за 1545 р. відзначено, що Оратів належав магнатам Оратівським і Кліщівським.

Відомий історик XIX ст. Л. Похилевич, зібравши велику кількість матеріалів про населені пункти Поділля і Київщини, у своїй книзі «Сказание о населенных местностях Киевской губернии» (1864), подає відомості й про Оратів.

Оратівська волость, пише він, належала Андрію Оратівському, а той отримав її від свого діда Сергія Оратівського. Це записано і у старому рукописі, який зберігався в одного із власників Оратова – Фадея Осиповича Боровського. Л. Похилевич наводить ще й такі факти і дати з історичного минулого поселення: у 1610 р. Оратівським маєтком володіли три брати: Василь, Богдан і Северин Оратівські, а з 1640 р. – син Василя – Іван. Іван Васильович Оратівський 1648 р. оголосив перед Луцьким міським судом про те, що після п'ятиденного штурму, містечко Оратів захопили татари, які зруйнували палац та пограбували і спалили житла місцевих селян. Хоча залишки замку, який містився на валах і був оточений штучними ровами, як німий свідок бурхливої історії краю, нагадував про себе ще у XIX ст.

1661 р. Оратовом володіла Христина, по чоловіку Домбровська, що доводилася сестрою Івану Оратівському. Пізніше його власниками стали польські магнати, а у XVIII ст. – Оранські. В 1764 р. дочка Оранського Антоніна вийшла заміж за Антона Пулавського, генерал-лейтенанта російських військ. У 1803 р. після смерті чоловіка, генеральша передала маєток своєму синові Казимиру, який володів ним до 1824 р., коли маєток за борги з правом викупу, було роздано в різні руки. З часом землі Оратівщини потрапляють у державну казну.

Розташоване містечко на берегах річки з милозвучною назвою Жива, що створює тут каскад великих ставків, ніби на півострові.

Оратів пишається своєю історією і має на це право. Він справді є одним з найстаріших подільських поселень, що лежить серед великих чорноземних степів Вінниччини, на тій межі, за якою колись починалося «Дике поле». Так називали неозорний родючий степ, що починався від Оратівщини і йшов на південь до Чорного моря. Він був зеленою, незайманою, родючою, ніким не оброблюваною землею, де росли дикі трави і польові квіти.

Відомо, що місцевим жителям доводилося відбивати грабіжницькі напади султанської Туреччини, кримських татар, польських поневолювачів. Найбільш спустошуючими були напади 1562, 1566, 1568, 1575, 1589 рр.

На цій землі побутує чимало неповторних легенд і переказів, що розповідають про історію походження назви поселення. До нашого часу дійшли легенди про давніх «орачів-оратаїв», від яких і походить назва селища Оратів.

По цій землі проходили полки Богдана Хмельницького. Відомо, що сам гетьман декілька разів перебував на Оратівських землях у 1649, 1651 і 1653 рр. На теренах краю він проводив мобілізацію війська для нових походів проти польських поневолювачів. Історичні джерела розповідають, що у червні 1649 р., готуючись до облоги Збаража, Богдан Хмельницький вів свої війська через Старий Животів (нині с. Новоживотів), який тоді був великим населеним пунктом Поділля. Тут знаходилася козацька фортеця – оригінальний витвір подільських майстрів і будівельників.

1648 р. у Старому Животові був сформований Животівський козацький полк, який брав активну участь у визвольних змаганнях українського народу.

Можливо з тих героїчних часів і залишилася легенда про «дуб Хмельницького». Начебто, подорожуючи цими землями, гетьман зі своїм військом зупинився у межах нинішнього села Фронтівка. Там, на узліссі, стояв красень дуб, до якого прив'язали гетьманового коня. Стоїть цей могутній дуб і нині. З того часу його називають іменем великого гетьмана.

За Андрусівським перемир'ям (1667) Оратів відійшов до Польщі. З 1672 по 1699 рр. Оратівщина перебувала під владою створеного турками Сарматського князівства.

В часи Коліївщини через ці землі, йдучи з Києва на Умань, проходили загони Максима Залізняка та Івана Гонти. До повстанців приєднувалися й оратівці. У цих місцях і досі б'ють джерела, вибиті копитами коня Гонти. З покоління в покоління місцеві жителі передають легенду про криницю Гонти (с. Медівка), з якої нібито Гонта пив воду. Ця маленька диво-криничка у дні весняних повеней зникає під водами річки-безіменки, щоб потім знову очиститись і частувати всіх охочих свіжою прохолодою. До речі, це «солодке» село назване Медівкою через те, що тут, у затишній місцевості, де ще й сьогодні збереглися лісові масиви «Кривець» і «Дубина» з суцільними насадженнями лип, ясенів, кленів, акацій, дубів і беріз, люди колись займалися бортництвом – збиранням меду диких бджіл. Медівка є батьківщиною видатного українського письменника і публіциста Петра Інгульського.

У XVIII ст. Оратів відносився до Брацлавщини, а з 1795 р. – до Київської губернії. Економічне зростання селища, у якому розвивалися промисловість і ремесло, до того ж вигідне географічне положення, сприяли тому, що 1811 р. воно дістало статус міста і було затверджено герб.

У кінці XIX ст. з Петербурга до Оратова прибув спадковий дворянин, генерал Михайло Воронович. Тут він купив землю у багатого польського магната і побудував розкішний, як на той час, палац з вежами-келіями.

Біля палацу було висаджено пейзажний парк в англійському стилі, з затишними алеями і доріжками, самотніми альтанками, розкішними квітниками, мармурованими статуями античних богів і героїв. Цей чудовий парк крутосхилом спускався до Кам'яного ставу. Росте тут і нині більше п'ятдесяти видів порід дерев і кущів, чимало з яких вважаються рідкісними.

До нашого часу збереглися поблизу ставу ділянки, насаджені рівними рядами ялин, милують око відвідувачів липові алеї. Височать мовчазні свідки давнини – старі кремені дуби і ясени, в'язи і клени, сосни і ялини, різні види акацій. Нині – це парк культури і відпочинку ім. Т.Г.Шевченка.

Серед інших архітектурних пам'яток краю вирізняється костюл Святого Станіслава в смт. Оратів, збудований Станіславом Войне Оранським і прихожанами 1845 р., на місці колишнього.

[Костел](#)

[Меморіальна дошка встановлена на костелі](#)

До 1939 р. у костюлі був орган. За часів радянської влади його розібрали. Збереглися тільки зовнішні оздоблювальні елементи. Великих змін зазнала вівтарна частина костюлу. У 1996 р. приміщення було передано католицькій громаді. 9 травня 2004 р. на передній стіні храму польською делегацією з бібліотеки ім. Джозефа Конрада, служителями костюлу та громадськістю селища встановлена меморіальна дошка з таким написом:

«В цьому храмі 26 травня 1856 р. уклали подружній зв'язок Аполло Наленч-Коженювський і Єва Бобровська, батьки письменника світової слави Юзефа Конрада Коженювського», який народився 21 лютого 1820 р. в с. Гоноратка (тепер Оратівського району).

[Залізничний вокзал](#)

Цікавою пам'яткою кінця XIX ст. є і приміщення залізничного вокзалу, побудованого 1890 р. паном Ярошинським. Це триповерхова будівля з цегли. Дотепер залишилася неушкодженою лише мармурова підлога.

Заслуговує на увагу подорожуючих своєю самобутністю маєток у мальовничому селі Мала Ростівка, збудований у 1900 - 1901 рр. царським генералом Заботіним. Цеглу на будівництво палацу привозили аж з Польщі. Сам генерал тут

не проживав, а проводив у цих живописних місцях лише свою відпустку.

Красиве село Чагів було і залишається в краї осередком збереження культури прашурів. Розповідають, що тут мешкала сім'я Тимофія і Варвари Липків, людей добродушних, щирих і привітних, які обоє знали грамоту. Вони були неперевершеними знавцями народних свят і обрядів, безлічі пісень і танців, примовок і приказок, легенд, казок, прислів'їв.

[Палац Заботіних](#)

Ще коли в цьому селі була церква, люди свої найдорогоцінніші скарби – ікони, як дарунок, передавали до храму. Коли його зруйнували, ікони перенесли до каплиці, що притулилася на сільському кладовищі. Тут зберігаються ікони, датовані 1860, 1865 рр., та є й набагато старіші.

За Чаговом розмістилося козацьке село Мервин, що славиться своїм багатим історичним минулим, залишками фортеці та мальовничим ставом з розкішними вербами і верболозами.

Цікаве для подорожуючих і село Скоморошки. Згідно з легендою засноване воно було колись скоморохами, а отже, його виникнення відносять до часів Київської Русі.

Мешканці с. Скала пишаються своїм діючим водяним млином. До того ж тут працює молодий мельник Роман Діденко, який уже впродовж двох років спрямовує воду в жолоб на зубчасте колесо і перемелює зерно на пахуче борошно. «Узимку цілий день працюємо, а влітку лише до обіду, бо мала вода», – говорить Роман. Голова сільського кооперативу «Рось» Григорій Михайлович Щербатий дбає про млин і планує обкласти його плиткою та капітально відремонтувати. Адже залишився один такий на Росьці, а раніше мали в кожному селі... Хоч, що б там було, а млин громада прагне зберегти, як пам'ять про минулі часи, та й задля власної користі.

До перлин Оратівщини належить і загадковий Плаваючий острів на Середньому ставу в Оратові; могильний камінь біля церкви Різдва Пресвятої Богородиці. Тільки з висоти пташиного польоту можна побачити природний феномен краю, так званий «Угорський носоріг».

Вже багато років лине Оратівщиною легенда про «святую криницю», яка знаходиться в лісі поблизу с. Оратівка. В ній найсмачніша в усій окрузі цілюща вода. Про назву криниці і таємницю її походження при нагоді повідають вам місцеві старожили

Історичною пам'яткою Оратова вважаються підземні ходи, підземелля або катакомби, в яких, за легендами, зберігається і золото, і козацька зброя, і ще багато чого таємничого і незвіданого.

За переказами старожилів, один з ходів прокладено на південний схід від Оратова у напрямку лісу аж до с. Оратівки, що знаходиться за 5 кілометрів від селища.

Легенди повідомляють, що до підземелля вели 12 міцних, кованих залізом та зроблених з дубових дощок, дверей. Коли 1917 р. повсталі селяни вдерлися до панського маєтку, то переляканий управитель бричкою, запряженою парою коней, через підземний хід виїхав начебто аж у Оратівці. Друге підземелля знаходиться майже в центрі Оратова.

В одному із підземель с. Животівка, вхід до якого знайшли на подвір'ї одного з жителів села, було знайдено документи, церковне начиння, кістки коней, шаблі, люльки, пістолі та п'ять людських черепів. Отаман Вінницько-Кальницького полку Володимир Лебедевич вважає, що усі ці знахідки, швидше за все, належать козакам, які в той час перебували на цих землях.

За словами Володимира Лебедевича, козаки будували підземелля у найнесподіваніших місцях, часто-густо у глинистому ґрунті і навіть під водою. Такі схованки вони використовували для несподіваного нападу на ворога. Цікаво, що отаман, маючи зріст

192 см, вільно ходив у підземеллях, в яких знайшли козацькі черепи і дві кольчуги. Протяжність цих ходів – від 200 до 400 метрів. Але експедиція пройшла приблизно 160 метрів, далі йти не вистачило повітря.

Місцеві жителі переповідають, що вперше про ці ходи вони дізналися ще під час Великої Вітчизняної війни. Тоді їх «відкрили» вибухи. Але ті «лази» одразу ж замурували. Вінницькі козаки мають намір дослідити підземелля більш детально, зібрати усі знахідки і створити музей, який планують відкрити у селі Гоноратка. За їхніми дослідженнями, звідти бере початок родовід Пилипа Орлика. Це має бути кам'яна церква у натуральну величину козацького човна з веслами та вітрилом.

Село Животівка відоме тим, що у місцевій церкві правив тезка видатного російського письменника і засновник династії Достоевських – Федір Достоевський. Вчені припускають, що рід Достоевських бере свій початок у XVII ст. на Вінниччині. Архівні документи свідчать, що Федора вигнали з церкви уніати, але згодом у храмі знову правили службу Достоевські – спершу Андрій (дід письменника), а згодом – Іоанн (старший брат діда письменника). Окрасою Животівки є й дуб, вік якого сягає понад 200 літ.

Якщо ви приїдете у це мальовниче село, то обов'язково завітайте до нового музею подружжя митців Казімежа та Констанс Маркевичів, який відкрився у місцевому Будинку культури. Цю ідею підкинув сільчанам родич Констанс Маркевич – ірландський драматург Патрік Квіглі.

Казімеж Дунін-Маркевич – художник, сценограф, драматург, театральний режисер. У Животівці він провів своє дитинство, тому що у 1878 р. частина села належала його матері. З аристократкою Констанс Гор-Бус Казімеж Маркевич одружився в Парижі. Обоє вивчали там образотворче мистецтво. Пізніше Констанс стала відомим державним та політичним діячем Ірландії періоду боротьби за незалежність у першій половині XX ст. З 1902-го по 1903 рр. подружжя жило в Животівці. У родинному маєтку Казімеж створив художню майстерню і плідно працював над зображенням українських пейзажів.

Картини Маркевича зберігаються в Міській галереї сучасного мистецтва в Дубліні, Національному музеї у Кракові та приватних колекціях Ірландії й Великої Британії.

На відкриття музею до Животівки завітали гості з Ірландії – керівник благодійної організації допомоги Чорнобиллю Фійона Коркоран із помічницею та перекладачем. На знак дружби між країнами Фійона Коркоран подарувала музею державний прапор Ірландії. У відповідь сільський голова Животівки Олена Вербова презентувала гості власноруч вишиту картину. Вразили ірландців і мережеві рушники та коровай від голови Оратівської райдержадміністрації Петра Покорнюка.

У 1923 р. Оратів стає центром району Подільської губернії. 1932 р., з утворенням в Україні областей, Оратівський район відноситься до Київської, а з 1939 р. – до Вінницької області. У 1962 р. Оратівський район розформовується, відновлюється в сучасних межах 1979 р.

Оратівщина увійшла героїчною сторінкою в історію Великої Вітчизняної війни. У липні 1941 р. тут проходили запеклі бої, а за часів окупації діяли партизанські загони і

групи. Найактивнішими вони були в районі сіл Підвисоке, Скала, Заруддя. Діяли тут партизани легендарного Івана Калашника.

Гордістю і славою краю є Герої Радянського Союзу: Микита Антонець (с. Животівка), Микола Брацюк (с. Скоморошки), Іван Бурлака (с. Кожанка), Володимир Гайдуков (с. Новоживотів), Григорій Заїка (с. Чагів), Олександр Фурман (с. Мервин). Кавалери трьох орденів Слави: Лука Лелека (с. Прибережна), Андрій Мороз (с. Очитків).

Оратівський край оспіваний у творах літератури і мистецтва відомими письменниками і поетами – уродженцями краю. Цей самобутній край – батьківщина Олександра Грози (с. Закриниччя) і Аполло Коженювського (с. Гоноратка), Євгена Гуцала і Аркадія Любченка (с. Новоживотів), Петра Інгульського (с. Медівка), Степана Ящука (с. Сабарівка), Юрія Боярунця (с. Скоморошки), Василя Синицького (с. Юшківці).

У селі Човновиця, що раніше відносилось до Погребищенського району, зробила свої перші кроки збирачка народних скарбів, видатна українська фольклористка Настя Андріанівна Присяжнюк.

Тут проживає відомий подільський бібліограф, краєзнавець і журналіст Василь Тимофійович Огороднік, який детально досліджує історичне минуле Оратівщини, її видатних земляків, чудовий дивосвіт природних багатств краю, самобутні легенди. Матеріали з його книг були використані при написанні довідки для майбутнього видання «Туристична Вінниччина».

Оратівська земля – колыска відомих українських вчених, докторів наук: М. Ф. Рибачука (с. Якимівка), Н. Ф. Солодюка (с. Вербівка), А. В. Манорика (с. Вербівка), І. І. Ступницького (с. Балабанівка), М.М. Бикова (с.мт. Оратів), О.І. Гнатюка (с. Животівка), В.О. Вознюка (с. Животівка).

Подорожуючи краєм, вам кинеться у вічі буйне цвітіння черешень і вишень, яблунь і груш, насаджених обабіч доріг та в громадських садах, незліченне розмаїття деревних порід. У лісових і паркових масивах ростуть дуби, ясени, берези, акації, сосни. Серед екзотичних дерев виділяється модрина європейська, айлант високий, гледичія трьохкольорова, скупія.

У лісах і лісосмугах Оратівщини, на луках і долина поблизу водоймищ росте чимало лікарських трав. Багатий і тваринний світ, де прижилися косулі, кабани, дикі лосі, лисиці, ондатри. В районі налічується 150 ставів і ставків. Найбільші з них у Новоживотіві і Животівці, Осичній і Оратові. Деякі з них сягають ста і більше гектарів, часто мають власну назву, наприклад: «Кам'яний став», «Глинський», «Гуралянський», «Середній».

Славиться ця земля і своїми природними заповідниками та гідрологічними заказниками місцевого значення: урочище «Балабанівський ліс», створене з високопродуктивних штучно насаджених дуба звичайного та дуба червоного віком до 75 років; «Малоростівський», «Синарна», «Осична» – гідрологічні заказники.

Малоростівське болото витягнулося довгою смужкою уздовж безіменної річечки і займає площу майже 35 га. Воно достатньо обводнене, густо заросле високотрав'ям. Подекуди суцільною стіною зростає рогіз і очерет. Ближче до берега домінують різні види осоки. Багато тут комишу лісового та лепехи – татарського зілля. По

суходільному березі уздовж болота видніються дебели стебла оману високого з букетами великих жовтих квіток. Це рідкісна рослина на Поділлі.

Поміж осокою росте кінський щавель, кущі болотних півників, ірисів, квітки болотного зніту. Подекуди червоніють ягоди пасльону солодко-гіркого. Привертає увагу загадкова плакун-трава, яка, за легендами, виросла із сліз Діви Марії, пролитих нею під час хресних мук Ісуса Христа. Багато тут вербозілля. Є і валеріана висока. Ближче до берега і безпосередньо на березі жовтими квіточками виглядає калужниця болотна, ще ближче – конюшина шарудлива, синім цвітом красується герань лучна. На Малоростівському болоті можна побачити й цикуту отруйну. Знайдено тут і таку рідкісну рослину, що занесена до Червоної книги, як пальчатокорінник широколистий (родина орхідних).

На іншому болоті, що біля с. Осична ця рідкісна орхідея зростає масово. Ділянка з орхідеями підходить майже впритул до болота. Цінним є також водно-болотний ландшафт біля с. Синарна.

Люблять, шанують і зберігають мешканці Оратівщини давні народні звичаї і обряди.

У с. Фронтівка оселю Л. Олійник прикрашають чудові витвори її рук і серця: килими, скатертини, серветки, оригінальні подушечки. Милують око неповторні вишиті картини, ікони. Ці неймовірної краси вироби не раз демонструвалися не лише в Оратові, а й у Вінниці.

У с. Якимівна живуть прекрасні майстрині, котрим можна замовити вишиту сорочку, а в селі Баланівка надзвичайно добре розвинуте ткацтво

Здавна славиться майстрами золотих рук, потопаюче в пишній зелені дерев село Підвисоцьке. Шедеври декоративно-прикладного мистецтва тут творять сестри Л.Співак та Н.Васильченко, які займаються флористикою. Під їхнім керівництвом успішно діє відповідний клуб «Чарівниця». Тож тепер щопонеділка всі бажаючі вчаться флористиці, тобто з найрізноманітнішої кори дерев, різної трави, соломки народжуються оригінальні пейзажі і навіть історичні твори «Козак Мамай», «Гайдамаки».

А село Човновиці відоме своїми унікальними вишитими жіночими сорочками з чорно-червоними візерунками. Мистецтвознавці відзначають, що орнаменти на них є зразком рідкісної Човновицької вишивки.

В Оратові творить свої дива Феодосія Шевчук – знана майстриня витинанки. На її думку витинанки – це свого роду обереги. На них обов'язково мають бути півники і голуби. Перші символізують захисників від нечистої сили, другі – спокій і мир.

Жодне свято не обходиться без пісні, обрядового дійства, участі фольклорних ансамблів, котрі пропагують і зберігають народні звичаї та обряди для майбутніх поколінь.

Подорожуючи цим мальовничим краєм, Ви можете стати учасником традиційних українських народних свят, долучитися до прадавніх звичаїв, послухати неперевершені українські народні пісні. В Оратівському районі діє чимало талановитих народних аматорських фольклорно-етнографічних колективів, серед яких: «Калинове гроно» (с.

Рожична); «Джерело» (с. Чернявка); «Кумасі» (с. Чагів); «Марічка» (с. Животівка); народний аматорський чоловічий гурт «Оратаї». Окрім того, що вони гарно виконують чимало народних пісень, ще й відроджують давні українські звичаї та обряди, зокрема «Весільний коровай», свято Івана Купала, обжинки, різдвяні та інші народні свята, що перетворюються у неймовірно захоплюючі дієства.

Учасники ж народного хорового колективу, познайомлять всіх бажаючих з оригінальними піснями та обробками українських народних пісень. Його керівник Іван Тимофійович Гнатюк віддає всі свої знання, досвід і талант організатора, диригента, композитора роботі з хором.

Мальовниче село Бугаївка відоме своїм фольклорно-етнографічним колективом, який створено ще у 1973 р. на базі колишньої хор-ланки. У репертуарі колективу соціально-побутові, сімейно-побутові, веселі і сумні, жартівливі, обрядові пісні, які, здебільшого, пов'язані з селянською працею у різні пори року. Народжені ще в сиву давнину, вони виявилися напрочуд живучими та витривалими в часі. Добре тут збереглися колядки і щедрівки, веснянки, ними особливо багатий репертуар колективу. У перший день Великодня учасники ансамблю збираються на майдані поблизу сільського клубу, до них приєднуються нові виконавці з числа старих жінок і розпочинається своєрідний весняний концерт. Понад 20 веснянок, десятків купальських пісень, щедрівки та колядки виконує ансамбль на різних святах. Відродили також обряди: «Калита», «Колодка», «Обжинки», «Зустріч весни», «Івана Купала». Та чи не найцікавіше проходить в селі обряд весілля. Скільки тут цікавих дійств! А вдалим доповненням до цих гарних народних свят є надзвичайно мальовнича природа села. Будинки селян потопають в зелені садків, серед села ставок, понад ставком зеленіють верби. Тут живуть прекрасні люди, які завжди славилися своєрідністю співочих голосів, вони починають співати майже з народження. Тому й зберегли народну пісню, пісню матерів і бабусь, дають їй друге життя, доносять її до дітей та онуків.

Невеличке село Правилівка нещодавно вже вдруге приймало гостей з усієї області. Тут відбувається незвичне народне свято – обласний фестиваль... борщу. Його започаткувала відома журналістка обласного телебачення ВДТ-6 Ганна Секрет. Місце проведення фестивалю було обрано не випадково. У своєму рідному селі кілька років тому Г. Секрет організувала так званий «Театр на городі», на території якого розташувалося чотири курені. Є і своя сцена, однак, замість підмостків і оркестрової ями тут цвітуть мальви і стелиться спориш.

До Правилівки слід їхати зі Східного автовокзалу Вінниці, що в Тяжیلіві, рейсовими автобусами до села Якимівка. Рейси о 6.55, 13.35 та 14.10. Від Якимівки – своїм ходом, до Правилівки 2 км. Організатори запрошують усіх бажаючих. Із собою обов'язково треба мати ложку.

Творча та закохана в народне мистецтво Ганна Секрет у себе на батьківщині влаштовує ще й «Правилівські вечорниці». З концертною програмою на вечорницях виступають народні колективи «Кумасеньки» та «Калина», які вже третій рік поспіль беруть участь у вечорницях. Свої програми на співочому полі демонстрували кращі творчі колективи Вінниччини, виступи яких записували для телевізійної програми. Це було справжнє свято для мешканців навколишніх сіл, які спеціально збираються аби послухати народних митців. В останньому заході взяла участь 105- річна мешканка з с. Павлівка – Ганна Семенівна Наконечна.

У День міжнародного захисту дітей в цьому ж таки селі проводиться регіональний фестиваль дитячої народної творчості за назвою «На кордоні областей». У фестивалі взяли участь найкращі фольклорні дитячі колективи Київської, Черкаської, Житомирської та Вінницької областей.

Історичну та культурну пам'ять краю мешканці бережно зберігають у районному краєзнавчому музеї, створеному 1993 р., який і нині продовжує працювати над вивченням і дослідженням культурної та етнографічної історії Оратівщини. З цією метою працівники закладу ведуть пошукову роботу з виявлення цікавих історичних документів, фотографій, предметів домашнього побуту народу, знарядь праці, одягу тощо. Тут можна побачити сторічний рушник – Берегиню, де чоловік і жінка тримають родове дерево, рідкісну хустку з пасами, яку заможні жінки одягали колись на свято. Взагалі, краєзнавчий музей є своєрідним вогником культури в Оратові, де кожен може висловитися, поспілкуватися, відпочити. Тут діє клуб «Надвечір'я», влаштовуються виставки декоративно-прикладного, образотворчого мистецтва, робіт учасників гуртків районного Будинку дитячої та юнацької творчості. Організуються оглядові та тематичні екскурсії.

При музеї створено фольклорно-етнографічний колектив «Берегиня», який має звання «народного аматорського».

У музеї зберігається чимало експонатів, виготовлених народними умільцями: штучні квіти з паперу, пластикових пляшок, гусячого пір'я. Це справа рук майстрині Галини Кабанюк (с. Чагів), витинанки майстрині Антоніни Герман (сmt. Оратів), картини художника-аматора Андрія Титорука (сmt. Оратів). Всього не перерахувати. Краще завітайте до Оратівщини, цікавого, таємничого і самобутнього куточка Вінниччини, багатого на старожитності та легенди.

Подорожуючи Оратівщиною, пропонуємо вам переглянути такі пам'ятки історії та культури:

- палацо-парковий комплекс ХІХ ст. в сmt. Оратові, с. Бугаївка, с. Вербівка, с. Чагів,
- палацо-парковий комплекс ХХ ст. в с. Мала Ростівка;
- церква Кузьми і Дем'яна 1906-1908р. в с. Люленці,
- церква Чесного Хреста 1885р. в с. Кожанка,
- церква Покровська (дерев'яна 1901р. в с. Новоживотів,
- церква (дерев'яна) ХІХст. в с. Мала Ростівка,
- церква Святого Дмитрія 1900-1903р. в с. Синарна,
- церква Казанської Божої Матері (дерев'яна.) ХІХст. в с. Скоморошки,
- церква Михайлівська (мурована.) 1860р. в с. Скала;
- костьол 1780р. в сmt. Оратові;
- будинок економа поч. ХІХ ст. в с. Дібровинці;

- водяний млин 1760р. в с. Скала;
- мукомельний завод 1869р. в с. Сабарівка.

Районна державна адміністрація

вул. Леніна, 78,

тел.: 2-12- 05

Райрада

вул.Леніна,32,

тел.: 2-12-31

Автостанція

вул. Невського, 3

тел. 2-14-36

Залізнична станція

тел.: 2-34-31

Філія ВАТ «Укртелеком»

Вул. Леніна, 113

Відділення «Укрпошта»

Вул. Леніна,113,

тел.: 2-15-35

Мобільний зв'язок

Покриття Київстар , МТС

Банки:

«Райффайзен банк Аваль»— вул. Леніна ,90, тел.: 2-16-47

«Ощадбанк» - вул. Леніна, 105, тел.: 2-18-44, 2-15-52

«Приватбанк» - вул. Леніна,107, тел.: 2-11-56

Страхова компанія «Оранта» - вул. Леніна , 70, тел.: 2-12-55

Телефони першої потреби:

Центральна районна лікарня

вул. Польова,1,

тел.: 2-12-47, 2-18-47

Аптеки :

Едельвейс, ПП - вул. Леніна, 43 а, тел. 2-16-03

Наталка-ФАРМ, МПП - вул. Леніна, 73, тел. 2-15-34

Сфера послуг:

Кафе «Оратівчанка» - вул.Леніна ,86 а

Кафе «Весняне» - вул.Леніна,86 а

Магазин «Продукти» - Вул. Леніна, 66, тел.: 2-92-68

Музеї:

Районний краєзнавчий музей – вул.Леніна,82,

тел.: 2-92-67

з 8.00 18.00